

Cercetările arheologice de la Ariușd, din vara anului 1981, s-au executat de către Muzeul din Sf. Gheorghe (jud. Covasna), în colaborare cu Muzeul de istorie al R. S. România și Institutul de Arheologie.

S-a continuat dezvelirea în suprafață a resturilor legate de „Complexul Cuptoare”, cercetat parțial în 1977—1978 și a resturilor notate în săpăturile 1979—1980 cu „Locuința nr. 1”.

Locuința nr. 1. Înlăturindu-se resturile de chirpic de la nivelul superior al locuinței s-a degajat, în partea de vest (de lângă complexul cuptoare), o masă compactă de bucăți de chirpic, legată de resturile complexului cuptoare. În acest an (1981), malul dintre cele două complexe — lat de 1 m — s-a dărîmat pe fața de est și de nord, lăsînd să se vadă legătura dintre ele. Șanțul mai vechi (László sau Teutsch), emnalat de noi în rapoartele anterioare, a avut capătul exact în partea care s-a prăbușit. În acest fel se va putea stabili legătura dintre cele două complexe.

Sub masa de chirpic a locuinței nr. 1 s-a degajat o vatră de formă dreptunghiulară cu colțurile rotunjite ($1,16 \times 0,80$ m), avînd două lipituri, ultima pe podeaua din fragmente ceramice.

La 0,70 m distanță spre sud de vatră se află o gardină în acoladă, deschisă spre vatră; este o armătură puternică de pămînt ars, făcîntă pe latura interioară, înaltă de 15 cm (groasă la bază de 22 cm, iar la margine de 12 cm). Latura ei lungă, dinspre sud, are 1,22 m, identificîndu-se cu marginea de sud a locuinței. În această zonă gardina este dublată de o altă lipitură groasă. Masa de chirpic pe care am numit-o Locuința nr. 1 este traversată N—S, pe mijloc, de o gardină de pămînt, lungă de 3 m, trapezoidală în secțiune, cu înălțimea de 27 cm și lățimea la bază de 0,60—0,63, iar sus de 0,25—0,30 m, fiind formată din lipituri de pămînt fără paie sau pleavă. Există indicii (fragmente mici de lipitură *in situ*) că și fața superioară a acestei gardine a fost acoperită de o lipitură ceea ce ar determina rolul de gardină și nu de bază de perete, cum înclinam a crede înainte de a se fi degajat dărîmăturile de chirpic.

Gardina de pămînt zace pe o depunere cărbunoasă, care conține rare fragmente ceramice, de lipitură de vatră și bucățele de pămînt ars. Porțiunea dezvelită de noi pe o lungime de circa 3 m a fost tăiată, în capătul ei dinspre nord, de

șanțul I (1977/1978); capătul de sud, care intră în malul săpăturii, urmează a fi cercetat în anul 1982. Această gardină de pămînt se găsește la 27 cm spre vest de vatră și gardina în acoladă, menționate mai sus. În stadiul actual al cercetărilor considerăm că este vorba tot de o „gărdină”, a cărei funcție, în interiorul construcției, urmează să fie lămurită după degajarea ei totală, pe latura de sud a suprafeței G/1979—1981.

Complexul „cuptoare”. Pentru cercetarea complexului „cuptoare”, din care s-a lucrat partea lui dinspre nord (săpătura Székely Zoltán 1977/1978) ¹ am continuat, începînd cu 1979, să dezvelim aceste resturi (spre sud și vest) pe porțiuni limitate.

În 1980 s-a deschis spre sud suprafața H/1980 și spre vest suprafața j/1980. În 1981 s-a continuat cercetarea pe latura de vest, pe o suprafață de 9×4 m, notată L/1981. Latura sa de est a fost deschisă pe toată lungimea, în șanțul II/1978. La baza nivelului I (cenușos roșcat) s-a atins o vatră (nr. 1/1981), iar la baza nivelului II verzui s-au desfăcut trei complexe-podele (B, C, D), din fragmente ceramice, pietre, oase de animal; un complex asemănător s-a descoperit și în suprafața G, la est de locuința nr. 1(A).

Sub aceste resturi de locuire *in situ* la—0,50 —0,70 m, s-a atins nivelul superior al complexului cuptoare. În colțul de NV al suprafeței s-au degajat resturi de chirpic și dintr-o vatră lipită pe pietriș. În centru, o porțiune aproximativ rotundă, cu cenușă aproape compactă, a fost marcată spre SV de cîteva pietre și fragmente dintr-o strachină, iar spre NE de o aglomerare foarte bogată de fragmente ceramice, pietre, chirpic și oase de animal. Spre sud de aceste resturi se întinde o arsură cenușoasă, neagră-violet, pe alocuri cu bucățele de pămînt ars tare și scoici.

După indicațiile obținute în secțiunea II/1978 și în suprafața L/1981, la nivelul la care s-a oprit săpătura în 1981, este posibil să fi atins marginile dinspre sud-vest al „complexului-cuptoare”.

S-au făcut observații noi și asupra depunerilor arheologice din zona, ușor în pantă, cercetată în 1981, situată în partea sud-estică a așezării de la Ariușd. Astfel, nivelul cenușos roșcat (notat I) are în această parte o depunere mai groasă, mai

¹ Z. Székely, B. Bartók, *Cuptoarele de ars oale din așezarea neolitică de la Ariușd*, Materiale—Oradea, 1979, p. 55—57.

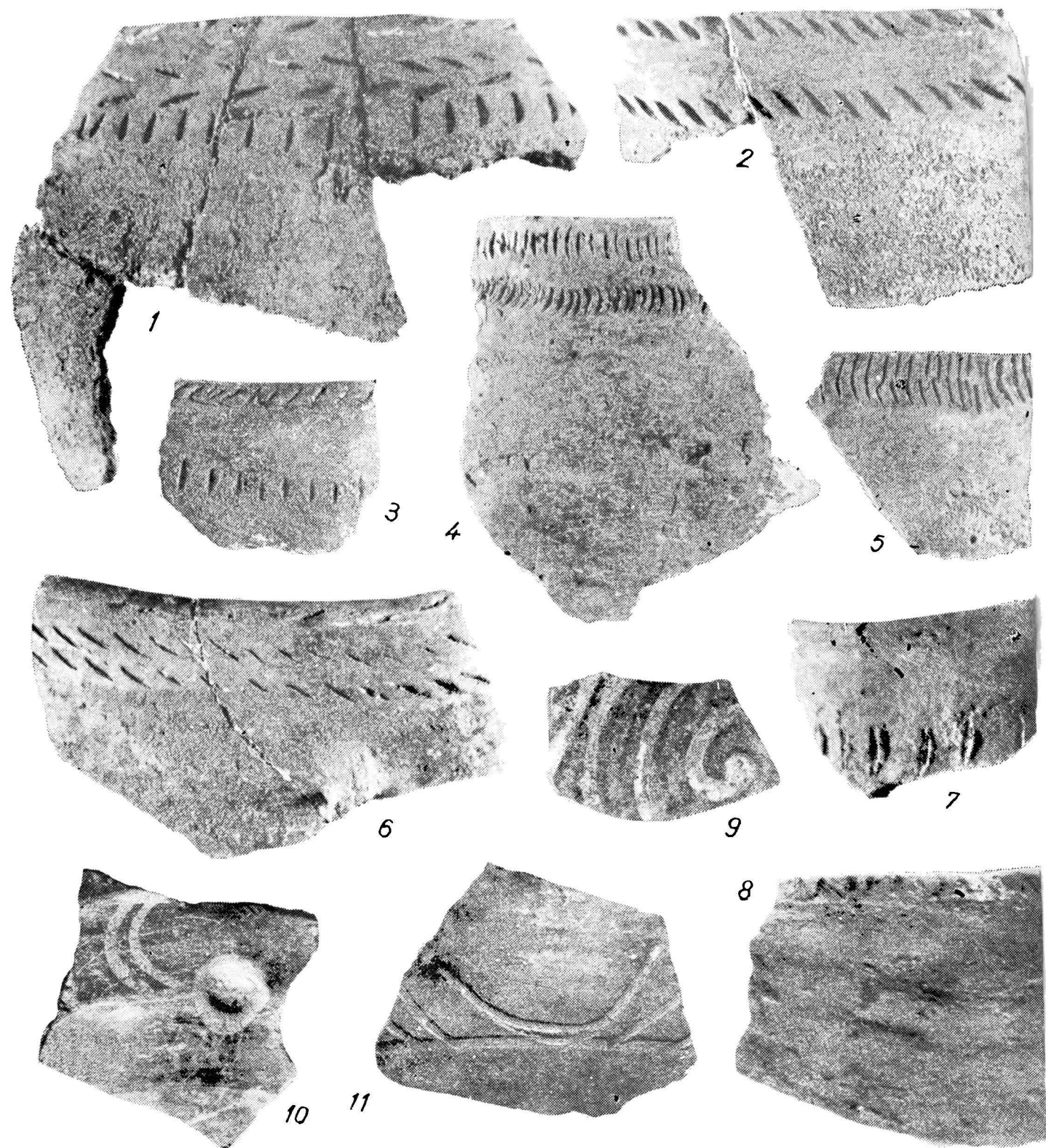

Fig. 1. Ariuşd. 1–8 ceramică cu decor imprimat; 9–10 ceramică pictată bicrom și tricrom; 11 fragment ceramic cu decor incizat.

Fig. 1 Ariuşd. 1–8 fragments céramiques à décor imprimé; 9–10 fragments céramiques à décor peint; 11 fragment céramique à décor incisé.

bogată chiar decît în regiunea nord-vestică a așezării. Sub acesta a urmat nivelul II cu pămîntul castaniu închis și grăunțos. Depunerile cenușoase, atît de bogate în regiunea nord-vestică a așezării, lipsesc din partea sud-estică a ei; această locuire se semnalează doar prin prezența fragmentelor ceramice cu cenușă, într-o depunere foarte subțire și fără nimic *in situ* la bază. Urmează depunerea cu pămînt cenușos-verzui — cu trei niveluri de locuire. Primului nivel de locuire al acestei depuneri îi aparține complexul cuptor, ca și locuința nr. 1; resturile lor zac pe două dungi foarte subțiri de cenușă pe lutul galben, dungi identificate în toate săpăturile noastre de la Ariușd, pe care le-am considerat a fi rezultat din defrișarea locului în vederea instalării primilor locuitori.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES D'ARIUȘD (DÉP. DE COVASNA)

RÉSUMÉ

On a poursuivi les travaux entrepris au complexe des „Fours”, fouillé partiellement en 1978—1979. On a procédé à l'élargissement de la surface sur le côté ouest; atteignant le niveau supérieur du complexe, que nous supposons pour le moment atelier de poterie et complexe de culte. On a dégagé des foyers, leurs murets et les sols des deux derniers niveaux d'habitation. Le niveau supérieur du complexe est marqué par des surfaces du brûlure, de la cendre, des fragments de vases, des pierres, des agglomérations de coquillages et escargots.

On a recueilli de nouvelles observations sur les trois derniers niveaux d'habitation Ariușd.